

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Good Governance Administration and School Effectiveness under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office

กมลพรรณ พึ่งดวง*
ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างคือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง และครู รวมทั้งสิ้น 172 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามแนวคิดของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 และประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับ หลักความเสมอภาค ส่วนที่คงเหลือ 8 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นจรรยาบรรณ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ และหลักการตอบสนอง

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไป ความใส่ใจในงาน ความพึงพอใจในงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this study were to determine 1) the good governance administration under Samutsakhon Primary Education Service Area Office, 2) the school effectiveness under Samutsakhon Primary Education Service Area Office, and 3) the relationship between the good governance administration and the school effectiveness under Samutsakhon Primary Education Service Area Office. The sample was 86 schools under Samutsakhon Primary Education Service Area Office. The respondents in each school were ; an administrator or acting for administrator and teacher, totally 172 respondents. The research instrument was a questionnaire based on the good governance administration according to Office of the Public Sector Development Commission and the school effectiveness according to Hoy and Miskel's concept. The statistical analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The results of this research were as follows :

1. The good governance administration under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office, as a whole, was at a high level, There were 2 highest level which ranking from high to low arithmetic mean as follows; morality and ethics, equity. There were 8 high level which ranking from high to low arithmetic mean as follows; transparency, decentralization, rule of law, participation and consensus oriented, effectiveness, efficiency, accountability, and responsiveness.

2. The school effectiveness under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office, as a whole and each aspect were at a high level, which ranking from high to low arithmetic mean as follows; dropout rate, overall quality, absenteeism, job satisfaction, achievement.

3. There were significance relationship between the good governance administration and the school effectiveness under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office as a whole and each aspect at .01 level of significance.

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมากและมีความต่อเนื่องโดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาในปีพ.ศ. 2558 สูงกว่า 5 แสนล้านบาทคิดเป็น 4 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) นับเป็นชาติที่ลงทุนด้านการศึกษาสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก แต่

การศึกษาไทยยังคงมีปัญหาในด้านคุณภาพที่ยังไม่สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับนานาชาติ เป็นผลให้เกิดแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาไทย สำหรับยุค Thailand 4.0 ที่กล่าวถึง 4 ประเด็นปฏิรูปเร่งด่วนของการศึกษาไทยและหนึ่งในประเด็นเหล่านั้นคือ คุณภาพและมาตรฐานของนักเรียนด้วยความมีธรรมาภิบาล

และนายกรัฐมนตรียังได้มีข้อสั่งการให้ทุกส่วนราชการดำเนินการให้ปี 2559 เป็นปีแห่งธรรมาภิบาล สถานศึกษาก็เป็นหน่วยราชการหนึ่งการมีธรรมาภิบาลในสถานศึกษานอกจากจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดีจนนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพธรรมาภิบาลในโรงเรียนยังช่วยแก้ปัญหาภายในองค์กร ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการมีผู้บริหารที่เป็นเผด็จการ บริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วม ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบ ขาดความโปร่งใสในการบริหาร บริหารโดยไม่ยึดความเสมอภาคเป็นธรรม บริหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า บุคลากรมีความรู้สึกเหลื่อมล้ำของสถานภาพ หรือมีความไม่มั่นคงในงาน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้อาจแก้ไขได้ เพราะหลักการของธรรมาภิบาลนั้นครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว เพราะโดยแก่นแท้ของธรรมาภิบาลโดยเฉพาะธรรมาภิบาลประชาธิปไตย เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมปฏิสัมพันธ์กันและเกิดการถ่วงดุลพลังต่างๆ ของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นว่าการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาอื่นๆ ในองค์กรได้ โดยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งถือว่ามีความจำเป็น เพราะจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน รู้สึกรักและมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน ผู้บริหารบริหารงานด้วยความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อการบริหาร

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือภาพความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเกิดจากความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารในการเพิ่มคุณภาพการผลิตนักเรียน และคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มากขึ้นจากการใช้ทรัพยากรที่น้อยลงหรือคงที่ ทั้งยังสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีส่วนร่วมใน

การทำงาน แสดงให้เห็นถึงความรู้ และทักษะของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีเอกภาพ แต่ในปัจจุบันจากรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ทำให้พบว่าการดำเนินงานในสถานศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาการศึกษาไทยไม่ใช่การขาดทรัพยากร แต่เป็นการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจึงไม่เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2552 - 2558 ประสิทธิผลของการศึกษาไทยในหลายด้านประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา ดังนี้

1. จากเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลักเกินกว่าร้อยละ 50 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละปี ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. จากเป้าหมายสถานศึกษาทุกโรงได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. พบว่าในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองไม่ครบทุกแห่ง มีสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และกศน. ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 96.81, 77.47, 79.49, 95.27 และ 98.81 ตามลำดับ โดยมีสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองระดับดีมากร้อยละ 41.13, 8.23, 9.55, 20.95 และ 16.92 ตามลำดับ

3. จากเป้าหมาย คนไทยเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข พบว่า ทักษะการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้ของคนไทยเพิ่มมากขึ้น แต่ทักษะด้านแรงงานด้านภาษาและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีแนวโน้มลดลง ส่วนจำนวนคนดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดย

สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีจำนวนมากพอสมควร

4. จากเป้าหมายสังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พบว่า อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปลดลงค่อนข้างมาก

5. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา พบว่า ในเชิงปริมาณสถานศึกษาสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้มากขึ้น แต่เชิงคุณภาพยังมีความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะทางภาษาของผู้สำเร็จการศึกษา

6. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ยากจน พบว่า มีเพิ่มขึ้นสูงทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา แต่ยังมีปัญหาด้านโอกาส การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษายังมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงได้กำหนดเป็นนโยบายหลักในการดำเนินงานขององค์การมาอย่างต่อเนื่อง โดยปรากฏให้เห็นในแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2555 – 2558 และ พ.ศ. 2559 – 2562 เป็นเป้าประสงค์หลักว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครและโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการ

จัดการศึกษาเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรในแต่ละระดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้ดำเนินการประเมินสถานศึกษาทุกแห่งเพื่อวัดคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาในทุกปีการศึกษา เช่น ประเมินผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ ประเมินโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นต้น แต่ผลที่เกิดขึ้นพบว่าในปัจจุบันประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้เรียนทุกระดับการศึกษางานบางส่วน ยังไม่มีคุณภาพตามหลักสูตร ประชากรวัยเรียนบางคนยังไม่ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารด้วยความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้น เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากผู้ปฏิบัติหน้าที่มาเป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาต่างๆ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันนำไปสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อันประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักคุณธรรมและจริยธรรมว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน และเพิ่มประสิทธิผลที่ดีขึ้นในสถานศึกษาหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อทราบประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง
3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้วิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาการศึกษาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 ประการคือ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ 5) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการกระจายอำนาจ 9) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นจิตสำนึก 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาจากทฤษฎีของ ฮอย และ มิสเกล (Hoy and Miskel) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบไว้ 5 ประการ คือ 1) ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในงาน 3) ความใส่ใจในงาน 4) การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน 5) คุณภาพโดยทั่วไป

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 103 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาในอำเภอเมือง 55 แห่ง อำเภอกระทุ่มแบน 19 แห่ง และอำเภอบ้านแพ้ว 29 แห่ง โดยสถานศึกษามีนักเรียนไม่เกิน 120 คนเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาที่มีนักเรียนระหว่าง 121 – 300 คน เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่

กลุ่มตัวอย่าง การเลือกตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง ได้จากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครซีและเมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และเลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามอำเภอและขนาดของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จำแนกสถานศึกษาออกเป็นกลุ่มอำเภอ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว ตามขนาดของสถานศึกษา 3 ขนาด

2. สุ่มสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู 1 คน จากจำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 86 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูล 172 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรต้น (X_{tot}) เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 ประการ ประกอบด้วยหลักประสิทธิภาพหลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักคุณธรรมและจริยธรรม

3. ตัวแปรตาม (Y_{tot}) เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาจากทฤษฎีของฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบไว้ 5 ประการ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในงาน ความใส่ใจในงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามแนวคิดของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ของสถานศึกษาจากทฤษฎีของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในการทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง และครู ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้ และส่งคืนทางไปรษณีย์บางแห่งสำหรับสถานศึกษาที่การคมนาคมไม่สะดวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบการให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” เสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 86 คน และครู จำนวน 86 คน รวมผู้ให้ข้อมูล

ทั้งสิ้น 172 คน สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency : f) และร้อยละ (Percentage : %) ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 61.04 และเพศชาย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 38.95 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีมากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 53.49 รองลงมา คือ อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 ลำดับสาม คือ อายุ 26 – 35 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.18 และลำดับสุดท้ายคือ อายุไม่เกิน 25 ปี มีน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 ระดับการศึกษาสูงสุดพบว่าปริญญาตรีมีมากที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 54.07 รองลงมา ปริญญาโท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 45.35 และลำดับสุดท้ายคือ ปริญญาเอก มีน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.58 สำหรับตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน พบในลักษณะเดียวกัน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครู มีจำนวนเท่ากัน อย่าง

ละ 86 คน ลำดับแรกและลำดับสอง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (เศษปีที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีก 1 ปี) น้อยกว่า 10 ปีมีมากที่สุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมา คือ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 36.05 ลำดับสาม คือ 20 – 29 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.53 และลำดับสุดท้ายมีน้อยที่สุด คือ 10 – 19 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(n = 86)

ข้อ	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (X_u)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.	หลักประสิทธิภาพ (X_1)	4.28	0.81	มาก
2.	หลักประสิทธิผล (X_2)	4.29	0.79	มาก
3.	หลักการตอบสนอง (X_3)	4.22	0.78	มาก
4.	หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ (X_4)	4.26	0.78	มาก
5.	หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5)	4.43	0.78	มาก
6.	หลักนิติธรรม (X_6)	4.37	0.81	มาก
7.	หลักความเสมอภาค (X_7)	4.54	0.67	มากที่สุด
8.	หลักการกระจายอำนาจ (X_8)	4.37	0.76	มาก
9.	หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X_9)	4.35	0.79	มาก
10.	หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})	4.56	0.73	มากที่สุด
รวม (X_u)		4.37	0.77	มาก

จากตารางพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.77) แยกพิจารณารายด้าน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 4.22 - 4.56$) พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.73) หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.78) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.76) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.81) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.79) หลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.79)

หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.81) หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.78) หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย (S.D. = 0.67 - 0.81) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(n = 86)

ข้อ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{ij})	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1)	4.02	0.68	มาก
2.	ความพึงพอใจในงาน (Y_2)	4.16	0.72	มาก
3.	ความใส่ใจในงาน (Y_3)	4.32	0.68	มาก
4.	การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y_4)	4.43	0.66	มาก
5.	คุณภาพโดยทั่วไป (Y_5)	4.33	0.74	มาก
รวม (Y_{tot})		4.25	0.70	มาก

จากตารางพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.70) แยกพิจารณารายด้าน พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. =

0.66) คุณภาพโดยทั่วไป ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.74) ความใส่ใจในงาน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.68) ความพึงพอใจในงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.72) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย (S.D. = 0.662 - 0.74) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยวิเคราะห์
โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) ของเพียร์สัน
(Pearson's product – moment correlation coef-
ficient)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(n = 86)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1)	ความพึงพอใจในงาน (Y_2)	ความใส่ใจในงาน (Y_3)	การลดข้อผิดพลาดของนักเรียน (Y_4)	คุณภาพโดยทั่วไป (Y_5)	ภาพรวม (Y_{tot})
หลักประสิทธิภาพ (X_1)	.432**	.683**	.529**	.555**	.649**	.663**
หลักประสิทธิผล (X_2)	.507**	.683**	.549**	.556**	.720**	.701**
หลักการตอบสนอง (X_3)	.531**	.756**	.596**	.531**	.709**	.725**
หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ (X_4)	.501**	.659**	.566**	.564**	.693**	.694**
หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5)	.513**	.700**	.612**	.584**	.721**	.727**
หลักนิติธรรม (X_6)	.580**	.744**	.654**	.622**	.788**	.787**
หลักความเสมอภาค (X_7)	.558**	.724**	.695**	.697**	.789**	.804**
หลักการกระจายอำนาจ (X_8)	.556**	.752**	.630**	.544**	.746**	.750**
หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นจิตตาคติ (X_9)	.531**	.742**	.574**	.503**	.749**	.721**
หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})	.493**	.675**	.555**	.583**	.760**	.714**
ภาพรวม (X_{tot})	.569**	.779**	.651**	.626**	.801**	.796**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางพบว่า การบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกใน
ระดับสูง ($r_{xy} = 0.796$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียด
พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวม
(X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา

รายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกันทุกด้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับดังนี้ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r_{xy} = 0.801$) ด้านความพึงพอใจในงาน ($r_{xy} = 0.779$) ด้านความใส่ใจในงาน ($r_{xy} = 0.651$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r_{xy} = 0.626$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r_{xy} = 0.569$) นอกจากนี้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้านยังมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ หลักความเสมอภาค ($r_{xy} = 0.804$) หลักนิติธรรม ($r_{xy} = 0.787$) หลักการกระจายอำนาจ ($r_{xy} = 0.750$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r_{xy} = 0.727$) หลักการตอบสนอง ($r_{xy} = 0.725$) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($r_{xy} = 0.721$) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r_{xy} = 0.714$) หลักประสิทธิผล ($r_{xy} = 0.701$) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ ($r_{xy} = 0.694$) และหลักประสิทธิภาพ ($r_{xy} = 0.663$)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับ หลักความเสมอภาค ส่วนที่คงเหลือ 8 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ

หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ และหลักการตอบสนอง

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไปความใส่ใจในงาน ความพึงพอใจในงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสัมพันธ์กับคุณภาพโดยทั่วไป ความพึงพอใจในงาน ความใส่ใจในงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักในการบริหารประเทศ โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ซึ่งกล่าวว่า รัฐพึงจัดให้

มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย และเนื่องจากในการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีการประเมินคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงาน มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลระบบการบริหารงานที่มี ธรรมาภิบาล ตลอดจนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครเป็นสถานศึกษาของรัฐ ในการบริหารงานของหน่วยงานจึงต้องนำหลักการของธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ มีการจัดการหน่วยงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงาน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภา เจียมพุก ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ โพธิ์มี ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผล

การวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุจดาว จิตใส ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครให้ความสำคัญกับคุณภาพของสถานศึกษาเสมอมา มีการติดตามในเรื่องของคุณภาพการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียน มีการจัดอันดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และคุณภาพของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ทำให้โรงเรียนมีความตื่นตัวในเรื่องประสิทธิภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร กำกับดูแลสนับสนุนส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหน่วยงานองค์กร และบุคคลต่างๆ ที่จัดการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียน

ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมของคนไทย 12 ประการ โดยการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร บริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา มีเครือข่ายที่เข้มแข็งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาขึ้นพื้นฐานสู่คุณภาพตามมาตรฐาน และบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามสายงานอย่างมืออาชีพ จึงทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันเส้งยม ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุทิทา เครือวัลย์ ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลงบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลงบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาคะแนนเฉลี่ยน้อย ดังนี้ คือ ด้านความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนที่มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถ

แก้ปัญหาภายในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรุตริย์ ตรีเหรา ได้ศึกษาเรื่องสุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารหรือผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใด มีขนาดองค์กรเล็กหรือใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง หากผู้บริหารมีวิธีการบริหารที่ดีโดยมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ จะช่วยให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารปกครององค์กร ซึ่งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านหลักความเสมอภาคมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมสูงที่สุด เนื่องจากหลักความเสมอภาคเป็นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ

สถานะของบุคคล ฐานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน ทั้งด้านคุณภาพ โดยทั่วไป ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านความใส่ใจในงาน ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชนันท์ สีวิวัฒน์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันเสงี่ยม ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมความสัมพันธ์อยู่ใน

ระดับสูง แสดงว่าการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักการตอบสนอง มีดัชนีเลขคณิตต่ำที่สุด ผู้บริหารควรดำเนินงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้กับครู บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน เป็นต้น รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังและความต้องการที่หลากหลายและแตกต่างอย่างเหมาะสม

2. จากการศึกษาพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดัชนีเลขคณิตต่ำที่สุด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบของนักเรียน โดยการศึกษาหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สร้างนิสัยให้นักเรียนมีศีลธรรม มีพฤติกรรมที่ดี มีผลคะแนนสอบพัฒนาในระดับสูงขึ้น โดยส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น มีการเข้าร่วมการประกวดการแข่งขันทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองและมีมุมมองต่อนักเรียนและสถานศึกษาในทางที่ดี

3. จากการศึกษาพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ ตรวจสอบได้ มุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับบุคลากรทุกฝ่าย และมุ่งจัดสรรทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าเป็นระบบตามกฎหมาย มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจ เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ฐิตารีย์ ตรีเหรา. (2556). **สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดุจดาว จิตใส. (2554). **การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปิยะพงษ์ โพธิ์มี. (2554). **การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ**

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มุทิตา เครือวัลย์. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแก่งสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ราชนัฐ ลิขิตวัฒน์. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิไลพร จันเสียม. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2560). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559. สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน.**
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.**
- สุภา เจียมพุก. (2554). **แรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- Best W. John. (1983). **Research in Education. 4th ed. Englewood cliffs: Prentice Hall, Inc.**
- Cronbach, Lee J. (1974). **Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New york : Harper & RowPublisher.**
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1907). **"Determining Sample Size For Research Activities." Education and psychological Measurement 30 : 608.**
- Hoy, Wayne K.and Miskel, Cecil G. (2008). **Educational Administration : Theory Research and Practice. 8th ed. Singapore : McGraw-Hill, Inc.**